

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ

HUMAN RIGHTS ASSOCIATION

KOMELAYA MAFÊN MIROVAN

MARDİN ŞUBESİ

İNSAN HAKLARIYLA İNSANDIR

13 Mart Mah.Yeni Dokuzuncu Sok.Karaman Apt.1/2 Yenişehir/Mardin
Tlf: (482)2137444 Email: mardin@ihd.org.tr www.ihdmardin.org.tr

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ MARDİN ŞUBESİ

BAŞVURUCU Ali El SÜLO İSİMLİ MÜLTECİYE DAİR RAPOR

26/03/2021

Başvurucunun hukuki statüsüne dair;

Başvurucu 2011 yılında Suriye’de çıkan ve hala devam eden iç savaştan dolayı 2013 yılında, eşi ve 5 çocuğuyla beraber Türkiye’ye göç etmek zorunda kalan bir mültecidir. Ancak Türkiye, Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1951 Cenevre Sözleşmesini bölgesel çekince koyarak imzaladığından dolayı Suriye’den gelen kişilere mülteci statüsü tanımamaktadır. Bu nedenle başvurucu, 2013 yılında yetkili makamlara yaptığı sığınma başvurusu kabul edildikten sonra Türkiye’de Geçici Koruma statüsü ile ikamet etmiştir.

Başvurucunun sosyal durumuna dair;

Başvurucunun beyanına göre, Türkiye’ye sığınan başvurucu, Mardin’in Kızıltepe ilçesine yerleşip ilk yıllarda inşaat işinde ağır alanda çalışmıştır. Sonrasında sağlık sorunları yaşadığından fitik ameliyatı ve ayağından tedavi olmuştur. Başvurucu, ailesini geçindirmek ve ev kirasını ödemek için 2017 yılında tavukçuluk dükkânı açmış ve bu şekilde ailesini geçindirmeye çalışmıştır.

Başvurucunun İnsan Hakları Derneğine Başvurusuna dair;

Başvurucunun anlatımlarına göre; 6 Ocak 2021 tarihinde başvurucu, Mardin İl Göç İdaresi Müdürlüğüne kimlik belgesinde bazı sorunların olduğu iddiası ile kuruma davet edilmiştir. Bunun üzerine kuruma giden başvurucu kendisini İSTİHBARAT personeli olarak tanıtan kişiler tarafından istihbari eleman olarak görev yapmak üzere “tekliflerde” bulunduğu ve kendisi tarafından bu “teklifler” kabul edilmediği takdirde sınır dışı edileceğinden bahisle tehdit edildiğini söylemiştir. Başvurucu, Göç Müdürlüğünden ayrıldıktan sonra başvurucu, kurumsal olmayan bir telefon numarası ile sık sık arandığını ve arayan kişi tarafından kendisine “teklifi” düşünüp düşünmediği konusunda sorular yöneltildiğini, rahatsız edildiğini ve tehdit edildiğini söylemiştir.

Başvurucu, telefonundan arama günlüğünü göstererek arayan numarayı göstermiştir. Başvurucu adına Mardin Cumhuriyet Başsavcılığına, başvurucuyu Göç Müdürlüğüne çağırarak tehdit eden kişiler ve kendisini arayan numarayı kullanan kişi hakkında suç duyurusunda bulunulmuştur. Söz konusu suç duyurusuna ilişkin soruşturma Mardin Cumhuriyet Başsavcılığının 2021/19 Soruşturma numarası ile devam etmektedir. Soruşturma kapsamında ilgili telefon numarası kullanıcısının S.K. isimli Mardin İl Göç Müdürlüğünde görev yapan bir görevli olduğu anlaşılmış olup suç duyurusuna dair ifadesi alınmıştır.

İnsan Hakları Derneği (İHD) hükümet dışı bağımsız ve gönüllü bir kuruluştur. 1986 yılında 98 insan hakları savunucusu tarafından kurulan derneğin günümüzde 30 şubesi, 10 temsilciği ve 8552 üyesi bulunmaktadır. Türkiye’deki en eski ve en büyük insan hakları örgütü olan İHD’nin “tek ve belirli amacı, ‘insan hak ve özgürlükleri’ konusunda çalışmalar yapmaktır.”

Telefon numarası sahibi kişi, savcılığa vermiş olduğu ifadede başvuruçuyu, başvuruçuya dair evraklarda parmak izinin eksik olması nedeniyle aradığını kabul etmiş olup başvuruçunun diğer iddialarını reddetmiştir. Ardından savcılıkça yürütülen soruşturma ile ilgili takipsizlik kararı verilmiş olup iş bu karara karşı itiraz yoluna gidilmiştir.

Başvuruçunun İdari Gözetim altına alınmasına dair;

Başvuruçunun ve ailesinin anlatımlarına göre; Kızıltepe ilçesinde işlettiği tavuk dükkânında bulunan başvuruçuyu, ailesine herhangi bir bilgi verilmeden 12.03.2021 tarihinde saat 10.00 sularında kolluk personelleri tarafından alıkonulmuştur. Hastane işlemlerinden sonra Mardin Emniyet Müdürlüğü Göçmen ve Kaçakçılık Şubesi'ne götürülmüş, parmak izi işlemleri yapıldıktan sonra Mardin İl Göç İdaresi Müdürlüğü'ne sevk edilmiştir. Ardından da başvuruçuyu Gaziantep Geri Gönderme Merkezine götürülmüştür.

İdari Gözetim Altına Alma ve Sınır Dışı Etme Kararına ilişkin yargısal sürece dair;

Başvuruçuyu, idari gözetim ve sınır dışı işlemine karşı başlattığı yargı sürecinde avukatı tarafından temsil edilmiştir. Avukatı, başvuruçuyu adına sınır dışı işlemine karşı iptal davası açmak ve idari gözetim altına alma işlemine karşı itirazda bulunmak üzere kararların kendisine tebliği için idareye başvuruda bulunmuştur. Ancak idare yasal yükümlülük olmasına rağmen kararı başvuruçunun vekiline tebliğ etmemiştir. Bu nedenle başvuruçuyu vekili, Mardin Barosu Avukat Hakları Merkezine, müvekkili adına itiraz hakkını kullanmak üzere kararın kendisine tebliğ edilmesini talep ettiğini ancak, vekâletnamesi olmasına rağmen kararın kendisine verilmediğini bildirmiştir. Buna dair Avukat Hakları Merkezi üyesi avukatlar Göç Müdürlüğüne giderek kararın başvuruçuyu vekiline verilmediğine dair tespitte bulunup konuyu tutanak altına almışlardır.

Başvuruçuyu vekili, müvekkili hak kaybına uğramaması için Mardin Nöbetçi Sulh Ceza Hâkimliğine idari gözetim işlemine ilişkin 12.03.2021 tarihinde itiraz başvurusunda bulunmuştur. Aynı gün Mardin 2. Sulh Ceza Hâkimliğince incelenen itiraz hakkında, idari gözetimle ilgili karar ve belgelerin bir sureti bulunmadığından usulden ret kararı verilmiştir.

Başvuruçuyu vekili tarafından 15.03.2021 günü tekrar Mardin Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğüne başvuru yapılmış olup başvuruçuyu hakkında verilen idari gözetim ve sınır dışı kararının bir sureti alındığından tekrar idari gözetim kararına itiraz edilmiştir.

Başvuruçuyu hakkında alınan idari gözetim kararına gerekçe olarak ise "Kaçma ve kaybolma riski bulunanlar, Kamu düzeni açısından tehdit oluşturanlar, Kamu güvenliği açısından tehdit oluşturanlar" kısmı işaretlenmiş, sınırdışı etme kararına da ise başvuruçuyu hakkında "G-87" tehdit kodu gösterilmiştir.

Başvuruçuyu hala Gaziantep Geri Gönderme Merkezinde tutulmaktadır.

Sınırdışı kararına karşı başvuruçuyu vekilince açılan iptal davası ise devam etmektedir.

HUKUKİ MEVZUAT:

Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1951 Cenevre Sözleşmesi madde 33: 1. Hiçbir Taraf Devlet, bir mülteciyi, ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi fikirleri nedeniyle hayatı ya da özgürlüğü tehdit altında olacak ülkelerin sınırlarına, her ne şekilde olursa olsun geri göndermeyecek veya iade etmeyecektir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) madde 2: Yaşam Hakkı: Herkesin yaşam hakkı yasayla korunur.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi madde 3: İşkence Yasağı: Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muameleye tabi tutulamaz.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi madde 5: Özgürlük ve Güvenlik Hakkı: Herkes özgürlük ve güvenlik hakkına sahiptir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi madde 6: Adil Yargılanma Hakkı: 1. Herkes davasının,

esasý konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından, kamuya açık olarak görölmesini isteme hakkına sahiptir. 2. Bir suç ile itham edilen herkes, suçluluğu yasal olarak sabit oluncaya kadar masum sayılır. 3. Bir suç ile itham edilen herkes; b) savunmasını hazırlamak için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olmak hakkına sahiptir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi madde 13: Etkili Başvuru Hakkı: Bu sözleşmede tanınmış olan hak ve özgürlükleri ihlal edilen herkes, söz konusu ihlal resmi bir hizmetin ifası için davranan kişiler tarafından gerçekleştirilmiş olsa dahi, ulusal bir merci önünde etkili bir yola başvurma hakkına sahiptir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi madde 14: Ayrımcılık Yasağı: Bu sözleşmede tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya toplumsal köken, ulusal bir azınlığa aidiyet, servet, doğum başta olmak üzere herhangi başka bir duruma dayalı hiçbir ayrımcılık gözetilmeksizin sağlanmalıdır.

Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme (MSHUS) madde 9/1: Herkes kişi özgürlüğü ve kişi güvenliği hakkına sahiptir. Hiç kimse keyfi olarak gözaltına alınamaz veya tutulamaz. Hiç kimse hukukun öngördüğü sebepler ve usuller dışında özgürlüğünden yoksun bırakılamaz.

6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) Madde 4: Bu kanun kapsamındaki hiç kimse, işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye tabi tutulacağı veya ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasal fikirleri dolayısıyla hayatının veya hürriyetinin tehdit altında bulunacağı bir yere gönderilemez.

TESPİT VE DEĞERLENDİRMELERİMİZ:

1. 2013 yılından beri Türkiye’de ailesi ile birlikte yaşayan başvurucunun adresi ve çalıştığı iş açıkça bilinmektedir. Dolayısıyla başvurucuya dair ”Kaçma ve kaybolma riski bulunanlar, Kamu düzeni açısından tehdit oluşturanlar, Kamu güvenliği açısından tehdit oluşturanlar” gibi soyut değerlendirmeler gerçeği yansıtmamaktadır. Başvurucunun kamu düzenini bozan, kamu güvenliği açısından tehdit oluşturan hiçbir eyleminden söz edilmemiştir. Aynı şekilde 5 çocuğu ve eşi ile nerede yaşadığı, ne iş yaptığı bilinen, telefon numarasından derhal ulaşılabilen, yetkili makamlarca çağrıldığında ilgili kuruma gelen başvurucu için idarece yapılan soyut değerlendirmeler gerçeği yansıtmamaktadır. İl Göç Müdürlüğünde görevli kişinin başvurucuyu müdürlüğün telefonundan değil ancak kendi şahsi telefonu ile aramasından sonra başvurucu hakkında sınırdışı ve idari gözetim kararı verilmesi kaygı vericidir. Başvurucu, 2013 yılından beri hiçbir sorun yaşamazken, ilgili görevli tarafından şahsi telefonundan arandıktan sonra bu işlemlere maruz kalmıştır.
2. İdari gözetim altına alma kararına karşı başvurucu vekilinin itiraz hakkını kullanması için vekâletname ile talep ettiği kararın kendisine verilmemesi, başvurucunun **AİHS madde 6/3-b**’de güvence altına alınan, savunmasını hazırlamak için gerekli zaman ve kolaylıkların sağlanması hakkını ihlal etmiştir. Bu ihlal ayrıca **AİHS madde 13**’te güvence altına alınan, ulusal bir merci önünde etkili bir yola başvurma hakkını da ihlal etmiştir. Başvurucunun, sulh ceza hakimliğine ve idare mahkemesine etkili başvuru yapması, kararın vekile verilmemesi suretiyle engellenmiştir. Aynı şekilde ulusal bir merci olan göç müdürlüğü de başvurucu vekilinin talebini keyfi olarak yerine getirmeyerek, kararı vekile geç vererek başvurucunun idari gözetim ve sınırdışı kararını veren valiliğe etkili başvuru hakkını engellemiştir.

3. Başvurucu, Türkiye'ye geldiği 2013 yılından beri eşi ve 5 çocuğu ile belli adreste yaşamıştır. Mülteci olan başvurunun, mültecilerin sosyal ve çalışma durumları da göz önünde bulundurulduğunda ailesinin geçimini sağlamak dışında bir faaliyetinin olmadığı anlaşılabacaktır. Nitekim başvuru fitik ameliyatı olmuş, ayağında sorun yaşayan biridir. Dolayısıyla 5 çocuğu ve eşi ile nerede yaşadığı, ne iş yaptığı bilinen, telefon numarasından derhal ulaşılabilen, yetkili makamlarca çağrıldığında ilgili kuruma gelen başvuru için idarece yapılan soyut değerlendirmeler ile verilen idari gözetim kararı hukuka aykırıdır. Bu nedenle idari gözetim altında tutulması, **AIHS madde 5** ve **MSHUS madde 9/1**'de güvence altına alınan özgürlük ve güvenlik hakkını ihlal etmektedir.
4. Suriye'de yaşanan iç savaş, Suriye'deki mevcut durum ve uluslararası bağımsız kuruluşların raporları değerlendirildiğinde başvurunun Suriye'ye sınırdışı edilmesi karşısında yaşam hakkının ciddi tehlikede olacağı açıkça görülmektedir. Ayrıca başvurunun Türkiye'ye iltica etmiş bir kişi olması karşısında hem Suriye'deki mevcut hükümet tarafından hem de diğer örgütler tarafından başvurunun yakalanarak işkenceye maruz bırakılabileceği, insanlık dışı muameleye tabi tutulabilir. Sivil bir kişi olan başvurunun çatışmaların devam ettiği bir ülkeye geri gönderilmesi bu nedenle **AIHS madde 2**'de korunan yaşam hakkını; **AIHS madde 3**'te yasaklanan işkence yasağını ihlal edecektir. Dolayısıyla "Geri Gönderme Yasağını" düzenleyen **1951 tarihli Cenevre Sözleşmesinin 33. Maddesi** ile **6458 sayılı YUKK madde 4. Maddesi** ihlal edilmiş olacaktır.

SONUÇ OLARAK:

Başvuru Ali El HÜSO hakkında, hukuka aykırı bir biçimde alınan idari gözetim altına alma kararının, daha fazla kendisinin ve ailesinin mağduriyetine sebep olmaması için derhal kaldırılması gerekmektedir.

Başvuru Ali El HÜSO hakkında sınırdışı işleminin kişinin yaşam hakkı gözetilerek iptal edilmesi gerekmektedir.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ
MARDİN ŞUBESİ

MARDİN İHD